

SPORT MAKTABLARI FAOLIYATI VA “BO‘SM” TARBIYALANUVCHILARI O‘RTASIDA SPORT TADBIRLARINI HAMKORLIKDA TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI

Shoimqulov Hayrullo

Termiz davlat universitetining

Termiz pedagogika instituti 1-bosqich magistranti

xayrulloshoimkulov1990@mail.ru

ANNOTATSIYA

Maqolada muassasa tarbiyalanuvchilarining yosh toifasi, ularning jismoniy shakllanish bosqichlari zarurati xususida to‘xtalindi. Asosiy jihatlardan biri sifatida sport tadbirlarining barkamol avlod bo‘lib voyaga yetishidagi hamkor tashkilotlar bilan birgalikda o‘tkaziladigan istiqbolli ishlarning tadrijiyligi va muhimligi yoritib berildi.

Kalit so‘zlar: Bola shaxsiyati, sport maktablari, sport tadbirlari, hamkorlik dasturi, yo‘l xaritasi, jismoniy yetuklik, tarbiyalanuvchi, jismoniy tarbiya.

АННОТАЦИЯ

В статье акцентировано внимание на возрастной категории студентов учреждения, необходимости проведения ими этапов физического становления. Одним из ключевых моментов стала постепенность и важность перспективной работы, проводимой совместно с организациями-партнерами в развитии спортивных мероприятий как гармонично развитого поколения.

Ключевые слова: Детская идентичность, спортивные школы, спортивные мероприятия, партнерская программа, дорожная карта, физическая зрелость, приемная семья, физическое воспитание.

KIRISH

“Bola huquqlari to‘g‘risida”gi Konvensiyaga ko‘ra voyaga yetmagan 18 yoshgacha bo‘lgan shaxs (o‘g‘il yoki qiz) bola maqomida bo‘ladi. Jamiyatdagi ko‘p faoliyat turida ham aynan shu yosh mezon qilib olingan: haydovchilik guvohnomasi, nikoh bilan bog‘liq holatlar va hokazolar. Inson shu yoshdan keyin ham aqlan, ham jismonan shakllangan hisoblanadi. U yoshiga nisbatan mehnat bilan band bo‘lishi, sport yuklamalarini imkoniyati doirasida qabul qilishi mumkin bo‘ladi. Sport bilan shug‘ullanishida ota-ona farzandini nafaqat ma‘nan, shuningdek, jismonan ham baquvvat, yetuk, har tomonlama kamolotga yetishini istaydi. Shu maqsadda sportning qaysidir turi bilan bandligini ta‘minlashga harakat qiladi. Shu jarayonda ota-ona farzandining qiziqishlarini, yoshi va jinsini, funkcionallik xususiyatlarini, jismoniy

potensialini umuman har tomonloma farzandining imkoniyatlarini inobatga olgan holda sport turini tanlashi kerak.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Yurtimizda har bir o'g'il-qiz uchun barcha sharoitlar yaratib berilgan. Xususan jismoniy tarbiya, sport bilan shug'ullanishi uchun bir qator sport maktablari faoliyati yo'lga qo'yilgan. Sport maktablari – yuqori malakali sportchilarni tayyorlaydigan ixtisoslashgan o'quv-tarbiya muassasasi. O'zbekistonda sport maktablarining 3 asosiy turi mavjud: bolalar va o'smirlar sport maktablari, bolalar va o'smirlar ixtisoslashgan olimpiya maktablari hamda oliy sport mahorati maktablari.

2020 yil 17 fevraldagi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Sport ta'lim muassasalari faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 90-sonli Qaroriga muvofiq 2020-2024 yillar oralig'ida bosqichma-bosqich qurilidigan sport inshootlarida 23 ta bolalar va o'smirlar sport maktablari, shu bilan birga yetarli sport inshootlariga ega 68 ta bolalar va o'smirlar sport maktablarining filiallarini tashkil etish ko'zda tutilgan. Shulardan 5 tasi Surxondaryo viloyatida tashkil etiladi. Jumladan, Sariosiyo tuman 2-sonli BO'SM (Sariosiyo tumani 1-sonli BO'SM filiali) 2020 yil, Sho'rchi tumani 2-sonli BO'SM (Sho'rchi tumani 1-sonli BO'SM filiali) 2020 yil, Denov tumani 1-sonli BO'SM (Denov tumani 1-sonli BO'SM filiali) 2021 yil, Jarqo'rg'on tumani 2-sonli BO'SM (Jarqo'rg'on tumani 1-sonli BO'SM filiali) 2022 yil, Qumqo'rg'on tumani 2-sonli BO'SM (Qumqo'rg'on tumani 1-sonli BO'SM filiali) 2023 yil. Bu juda muhim va istiqbolli ish bo'layapti. Chunki BO'SMlar soni va undagi tarbiyalanuvchilar qamrovi qancha ko'p bo'lsa, shuncha ular orasidagi raqobat va shunga mos ravishda sifat samaradorlik oshishiga olib keladi.

Hozirgi kunda umumiy o'rta ta'lim maktablarida faoliyat olib borayotgan jismoniy tarbiya fani o'qituvchilari shahar va tumanlardagi mavjud BO'SMlarga xalq ta'limi tizimidagi umumta'lim maktablaridagi o'quvchi yoshlarni a'zo qilgan holda sport to'garaklarini yo'lga qo'yishgan. Termiz shahridagi 19-sonli maktabda futbol to'garagi rahbari Xasanov To'lqin 14 nafardan 2 ta guruh shakllantirib sport mashg'ulotlarini olib bormoqda. Agar sportchilari soni guruhlarda oshgan taqdirda bolalarning ota-oanlari ixtiyoriy ravishda oylik to'lovni amalga oshirgan holda farzandini to'garak mashg'ulotlariga berishmoqda. Vaholanki, guruh jurnalida mavjud sport maktabi tarbiyalanuvchilari qatori qolgan o'quvchilar ham mashg'ulotlarga to'lovsiz shug'ullunishsa, qamrov soni ortadi. Bunda albatta, homiylar topish, moliya tashkilotlari bilan hamkorlik dasturini ishlab chiqish,

guruhlar sonini ko'paytirish va ular uchun trenerga BO'SMtomonidan qo'shimcha maosh yoki ustama haqlarini belgilash maqsadga muvofiq.

Sportning karate turi bilan shug'ullanuvchi sportchilar haftasiga 1 marotaba o'zaro guruhga bo'linishib, futbol o'yinini tashkillashtirishar ekan. Kuzatishlarimiz davomida avvalo ularning guruhga qo'yishgan nomlari "Real" va "Barsa". Bizningcha har bir narsaning boshlanishi juda muhim. Avvalo, guruhga nom qo'yishda milliylikka va jamoani ruhlantirishga chorlovchi nom qo'yilishi, jamoa sardori ham o'z guruhini haqiqiy yetakchisi bo'lib, jamoasini oldinga intiltirish qobiliyatiga ega bo'lishi zarur. Jamolarga "*Alpomish*", "*Kuntug'mish*", "*Temuriylar*", "*Boburiylar*" kabi nomlar tanlansa maqsadga muvofiq. Sababi o'z xalqi tarixini yaxshi bilish, jamoasi nomining ahamiyati, uning sha'ni uchun kurashish, ajdodlarga munosib avlod bo'lish kabi hislatlar shakllanib, rivojlanib boradi.

Bu kabi holatni milliy kurash sport turi bilan shug'ullanuvchi sportchilar orasida ham kuzatdik. Lekin Karateda yakka va jamoaviy holatda gilamda kuch sinashish holatlari mavjudligini inobatga olsak, bu kabi holat ularga notanish emas. Lekin doimo individual sport turlaridagi sportchi tarbiyalanuvchilar ruhiyatida "men" shakllanib boradi, jamoa uchun kurashish, guruh manfaatini o'z manfaatidan ustun qo'yish kabi hislatlar sustroq bo'ladi. Bu borada yakka sport turlari bilan shug'ullanuvchilarni jamoaviy sport o'yinlari bilan, jamoaviy sport turlari bilan mashg'ul sportchilarni esa yakka sport turi bilan almashtirib turish yaxshi samara beradi. Bunda albatta, yoshlar ishlari agentligi, yoshlar ittifoqi, xalq ta'limi soha vakillari, mahalliy hokimliklar bilan hamkorlikda sport tadbirlari o'tkazilsa, bu orqali BO'SM tarbiyalanuvchilari muntazam rag'batlantirib turilsa, sportchilarda mas'uliyat hissi, ichki shaxsiyatini, qobiliyatini yuzaga chiqarishga intilish kuchi paydo bo'ladi.

XULOSA

Pedagogika ilmidan ma'lumki, tarbiya turlaridan jismoniy va mehnat tarbiyasi o'zaro uyg'unlik kasb etadi. Bunda azaldan ajdodlarimiz tomonidan bizgacha milliy meros bo'lib kelayotgan qadriyatlarimiz, milliy tarbiyaning mavjudligi asosiy omildir. Shaxs kamolotining yetukligida ham sport muhim ahamiyat kasb etgan. BO'SM tarbiyalanuvchilarining yetuklik, jismoniy va aqliy rivojlanish bosqichlarida ham muhim bo'lgan vosita bu sport va u bilan aloqador tadbirlar hisoblanadi. Mutasaddi tashkilotlar bilan hamkorlikda sport tadbirlarini o'tkazish uchun yo'l xaritasi ishlab chiqish va doimiy izchillikda o'tkazish samarali natija beradi.

Xulosa o‘rnida shuni ta’kidlash joizki, “Bir bolaga yetti mahalla ota-ona” deb bejizga aytishmaydi. Zero, hamkorlikda, hamjihatlikda bajarilgan ishning natijasi ham, foydalilik koeffisienti ham yuqori bo‘ladi.

REFERENCES

1. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Sport ta’lim muassasalari faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 17.02.2020 yil 17 fevraldagi 90-sonli Qarori
2. Atayeva N., Rasulova F., Salayeva M., Hasanov S. Umumiy pedagogika (O‘quv qo‘llanma). – Toshkent, Fan va texnologiya, 2012.
3. Goncharova O. Yosh sportchilarning jismoniy qobiliyatlarini rivojlantirish (o‘quv qo‘llanma). –Toshkent, 2005.
4. O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi
5. www.lex.uz O‘zbekiston Respublikasining huquqiy-normativ hujjatlar portali